

dosarul nr. 2rac-360/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: A.Catană)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I.Muruianu, A.Malîi, N.Budăi)

DECIZIE

31 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

având în componența sa:

Președintele ședinței, judecător:

judecători:

Galina Stratulat

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Dumitru Visternicean

examinând recursurile declarate de către Societatea cu Răspundere Limitată „Тарон” reprezentată de către avocatul Sergiu Ciorbă și de către Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Тарон” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu,

împotriva deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Тарон”, casată hotărârea din 27 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri, de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 10 august 2015 Societatea cu Răspundere Limitată „Тарон” (în continuare SRL „Тарон”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” (în continuare ÎS „Calea Ferată din Moldova”) cu privire la încasarea penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu.

În motivarea acestei acțiuni, SRL „Тарон” a indicat că la 11 noiembrie 2011 a încheiat cu ÎS „Calea Ferată din Moldova” contractul nr. 11/118802216 privind livrarea roților de tip 957x190 (GOST 10791-2004), în cantitate de 1 450 bucăți.

Ulterior, prin acordul adițional nr. 2 din 1 iunie 2012 care este parte integrantă al contractului de bază nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011, părțile din litigiu au decis mărirea livrării cantității roților, totalul acestora în urma acordului enunțat fiind de 3 450 bucăți, iar prin acordul adițional nr. 5 din 28 decembrie 2012, contractul inițial a fost prelungit până pe 31 decembrie 2013, care la rândul său prin acordul adițional nr. 6 din 10 ianuarie 2014 a fost prelungit până pe 31 decembrie 2014.

În continuare, reclamanta a susținut că, conform pct. 4.1.1 - 4.1.3 din contractul sus-indicat, la momentul primirii mărfii livrate, cumpărătorul urma să achite sumele respective în termenele strict indicate și anume: 50 % în termen de cinci zile bancare începând de la data primirii facturii de la vânzător; 25 % până la încărcarea mărfii, în termen de 3 zile bancare, începând de la data primirii informației cu privire la faptul că marfa este pregătită pentru încărcare și 25 % în termen de 3 zile bancare după încărcarea mărfii, iar data încărcării, fiind data întocmirii declarației vamale pentru export.

Din considerentul că pârâta ÎS „Calea Ferată din Moldova” mereu a încălcat termenele de achitare a mărfii, reclamanta a fost impusă să achite penalități stabilite prin Legea Ucrainei cu privire la reglementarea achitărilor în valută străină nr. 185/94-BP din 23 septembrie 1994, care constituie 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere în legătură cu încălcarea termenilor privind achitarea sumelor pentru marfa exportată, iar termenul conform acestei legi, fiind 90 de zile de la data exportării mărfii, motiv pentru care prin scrisoarea nr. 05/09 din 5 septembrie 2014, SRL „Тарон” a solicitat pârâtei restituirea prejudiciului cauzat de către aceasta, prin recompensa sumelor achitate, însă prin scrisoarea cu nr. 11-4/2290 din 16 septembrie 2014, a primit refuz, pe motiv că în contractul dintre părțile contractante nu sunt prevăzute astfel de penalități.

Având ca temei pct. 6.1 din contractul privind livrarea roților de tip 957x190 (GOST 10791- 2004) nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011, în care este prevăzută clauza penală în mărime de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere pentru achitarea mărfii livrate, la 25 noiembrie 2014, reclamanta a înaintat pârâtei somația nr. 1, solicitând achitarea clauzei penale în sumă de 211600,44 dolari SUA, anexând la aceasta lista tuturor documentelor și înscrisurilor cu calcularea zilelor de întârziere, sumelor penalităților și care confirmă existența acestor întârzieri din partea pârâtei, însă până în prezent nu a recepționat nici un răspuns, motiv pentru care a fost înaintată prezenta acțiune.

Reclamanta SRL „Тарон” a solicitat inclusiv în urma concretizării acțiunii, încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul său a penalității pentru neachitarea în termenii stabiliți a sumelor pentru marfa livrată în sumă de 201898,44 dolari SUA în valuta națională a RM, la data executării hotărârii, dobânda de întârziere calculată în temeiul art. 619 alin. (2) Cod civil în sumă de 63656,32 dolari SUA, precum și cheltuielile de judecată aferente litigiului dedus judecării.

Prin hotărârea din 27 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată înaintată de către SRL „Тарон” a fost respinsă ca fiind nefondată.

Prin decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către SRL „Тарон”, casată hotărârea din 27 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de către SRL „Тарон” a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Тарон” a penalității în sumă de 50000 dolari SUA, dobânda de întârziere în sumă de 63656,32 dolari SUA, cheltuielile pentru acordarea asistenței juridice în sumă de 30000 lei și cheltuielile de judecată alcătuite din taxa de stat achitată pentru depunerea acțiunii în sumă de 50000 lei și pentru depunerea apelului în sumă de 37500 lei. În rest, cerințele SRL „Тарон” invocate în cererea de chemare în judecată au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Invocând ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, la 6 iulie 2018, SRL „Тарон” reprezentată de către avocatul Sergiu Ciorbă a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău în partea admiterii parțiale a pretenției privind încasarea penalității, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care pretenția enunțată să fie admisă integral și în sensul declarat. S-a mai solicitat încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul său a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice în sumă de 30000 lei și cheltuielile de judecată alcătuite din taxa de stat achitată pentru depunerea recursului în sumă de 12500 lei.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel motivată anexate la dosar, suplimentar invocându-se că, la examinarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel în partea contestată a interpretat eronat normele de drept material, nefiind constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și anume neîntemeiat a dispus la caz aplicabilitatea prevederilor art. 630 alin. (1) Cod civil, or, în această parte instanța ierarhic inferioară doar a făcut trimitere la prevederea respectivă, totodată nu a explicat în ce mod aceasta este incidentă cazului cercetat, adică nu a stabilit și nu a constatat care ar fi împrejurările ce impun necesitatea reducerii clauzei penale de la 201899,91 dolari SUA până la 50000 dolari SUA.

Potrivit recurenței, reducerea clauzei penale se înfăptuiește conform principiului contradictorialității, ceea ce presupune că disproporționalitatea clauzei penale urmează a fi probată conform regulilor generale de către intimata ÎS „Calea Ferată din Moldova”, pe când la caz ultima nu a invocat disproporționalitatea clauzei penale, nu a solicitat reducerea acesteia și nici nu a prezentat instanței de judecată probe ce ar indica necesitatea reducerii clauzei penale.

Tot aici, s-a mai indicat că, în cazul reducerii clauzei penale, instanța urmează să-și motiveze soluția, făcând trimitere la probe, condiție ce nu se atestă la caz, or, în prezenta speță clauza penală a fost redusă arbitrar de către instanța de apel în lipsa cererii reprezentantului intimatului.

În atare împrejurări, instanța de apel nu a asigurat respectarea principiilor contradictorialității și egalității părților în proces.

Ca urmare, instanța de apel în partea contestată s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului, pronunțând hotărâre neîntemeiată de admitere parțială a acțiunii, astfel fiindu-i încălcat în mod direct dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei (vol.III,f.d.3-9).

La 13 iulie 2018, manifestând dezacord față de decizia instanței de apel, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii din 27 decembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în referințele asupra cererii de chemare în judecată și cererii de apel motivată anexate la dosar, suplimentar invocându-se că, la examinarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia aplicată și a interpretat eronat normele de drept material, și anume, instanța ierarhic inferioară a omis aplicarea la caz a prevederilor art. 626 alin. (3) Cod civil care indică expres că în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

La caz însă, la 5 august 2014, când a primit executarea, intimata SRL „Тарон” nu și-a rezervat dreptul la plata penalității, iar scrisoarea la care face referire instanța de apel în motivarea soluției de admitere parțială a pretenției privind încasarea penalității a fost înaintată ÎS „Calea Ferată din Moldova” ulterior primirii executării, la 5 septembrie 2014, ceea ce denotă că SRL „Тарон” nu este în drept de a solicita încasarea penalității.

În rezultat, instanța de apel nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâre neîntemeiată de admitere parțială a acțiunii, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea respingerii ca fiind nefondată a acțiunii este justă.

Prin urmare, anume aceste circumstanțe impun admiterea recursului, casarea deciziei și menținerea hotărârii primei instanțe (vol.III,f.d.26-32).

La 30 iulie 2018 în adresa ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost expediată copia recursului declarat de SRL „Тарон”, iar în adresa SRL „Тарон” a fost expediată copia recursului declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor (vol.III,f.d.60), iar la 13 august 2018, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de către SRL „Тарон” ca fiind neîntemeiat

(vol.III,f.d.62-64). La rândul său, la 30 octombrie 2018, SRL „Тарон” prin intermediul reprezentantului său, avocatul Sergiu Ciorbă și-a exercitat dreptul procedural și a depus referință în termenul stabilit de lege, solcitând respingerea recursului declarat de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” ca fiind nefondat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către SRL „Тарон” și de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” înaintate la 6 iulie 2018 și, respectiv la 13 iulie 2018 (vol.III,f.d.3,26) împotriva deciziei recurate din 19 aprilie 2018 (vol.II,f.d.179-180) sunt declarate în termen, având în vedere faptul că la dosar nu există date confirmative privind recepționarea de către recurenți sau a reprezentanților acestora a copiei motivate a deciziei instanței de apel.

Prin încheierea din 3 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de către SRL „Тарон” și de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” au fost considerate admisibile și fără a prejudicia fondul a fost dispusă judecarea acestora de către completul din 5 judecători (vol.II,f.d.124).

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererile de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” este întemeiată și care urmează a fi admisă cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe. De asemenea, Colegiul judiciar consideră că cererea de recurs declarată de către SRL „Тарон” este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.

După cum denotă actele cauzei, la 11 noiembrie 2011, SRL „Тарон” a încheiat cu ÎS „Calea Ferată din Moldova” contractul nr. 11/118802216 privind livrarea roților de tip 957x190 (GOST 10791-2004), în cantitate de 1 450 bucăți (vol.I,f.d.10-11).

La fel, s-a constatat că prin acordul adițional nr. 2 din 1 iunie 2012 la contractul nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011, părțile au convenit că suma totală a contractului constituie 4881750 dolari SUA, iar cantitatea totală a roților de 3 450 de bucăți (vol.I,f.d.12).

Tot actele cauzei atestă că, ulterior la 28 decembrie 2012, părțile au mai semnat un acord adițional cu nr. 5, potrivit căruia contractul nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011 a fost prelungit până la 31 decembrie 2013 (vol.I,f.d.13), iar prin acordul nr. 6 din 10 ianuarie 2014, acesta a fost prelungit până la 31 decembrie 2014 (vol.I,f.d.14).

Prin ordinele de plată nr. 26 din 08 februarie 2013, nr. 51 din 12 martie 2013, nr. 56 din 14 martie 2013, nr. 68 din 21 martie 2013, nr. 95 din 25 aprilie 2013, nr. 107 din 14 mai 2013, nr. 114 din 23 mai 2013, nr. 137 din 25 iunie 2013, nr. 139 din 26 iunie 2013, nr. 140 din 27 iunie 2013, nr. 178 din 05 august 2013, nr. 194 din 20 august 2013, nr. 219 din 18 septembrie 2013, nr. 224 din 27 septembrie 2013, nr. 234 din 3 octombrie 2013, nr. 239 din 15 octombrie 2013, nr. 274 din 27 noiembrie 2013, nr. 293 din 26 decembrie 2013, nr. 3 din 13 ianuarie 2014, nr. 28 din 12 martie 2014, nr. 38 din 1 aprilie 2014, nr. 47 din 09 aprilie 2014, nr. 60 din 30 aprilie 2014, nr. 1512 din 4 iunie 2014, nr. 1517 din 17 iunie 2014, nr. 1507 din 27 iunie 2014, nr. 100 din 1 iulie 2014, nr. 118 din 28 iulie 2014, nr. 124 din 5 august 2014, se atestă că Î.S. „Calea Ferată din Moldova” a achitat integral datoria formată în baza contractului nr. 11/118802216.

Potrivit scrisorii nr. 05/09 din 5 septembrie 2014, SRL „Тарон” a solicitat ÎS „Calea Ferată din Moldova” achitarea penalității în mărime de 0,3 %, suportate în urma neachitării în termen a plăților mărfii de către cumpărător (vol.I,f.d.15).

Prin răspunsul nr. H-4/2290 din 16 septembrie 2014, cumpărătorul ÎS „Calea Ferată din Moldova” a refuzat de a achita penalitatea în mărime de 0,3%, pentru neachitarea în termen a plăților pentru marfa procurată, invocând că conform contractului nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011, părțile nu au stabilit astfel de penalități (vol.I,f.d.16).

De asemenea, s-a constatat că, la 25 noiembrie 2014, SRL „Тарон” a expediat în adresa cumpărătorului ÎS „Calea Ferată din Moldova” pretenția nr. 1, prin care i-a comunicat că în temeiul contractului nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011, acesteia i-au fost livrate roți în cantitate de 3 431 de bucăți, în sumă totală de 4854870 dolari SUA, însă după cum invocă vânzătorul din

considerentul că nu au fost respectate termenele de achitare pentru marfa primită, prin prisma pct. 6.1 din contract, cumpărătorul urmează să-i achite o penalitate în mărime de 211600,44 dolari SUA (vol.I,f.d.17), însă fără careva rezultat, motiv pentru care SRL „Тарон” a depus prezenta acțiune, solicitând inclusiv în urma concretizării acțiunii, încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul său a penalității pentru neachitarea în termenii stabiliți a sumelor pentru marfa livrată în sumă de 201898,44 dolari SUA în valuta națională a RM, la data executării hotărârii, dobânda de întârziere calculată în temeiul art. 619 alin. (2) Cod civil în sumă de 63656,32 dolari SUA, precum și cheltuielile de judecată aferente litigiului dedus judecătii.

Din actele cauzei mai rezultă că la 5 septembrie 2014 - data înaintării primei pretenții expediate de către SRL „Тарон” în adresa ÎS „Calea Ferată din Moldova”, se evidențiază că ultima nu mai dispunea de careva datorie față de reclamantă, rezultate din contractul sus-indicat, iar la 5 august 2014, când a primit executarea, recurenta – intimată SRL „Тарон” nu și-a rezervat dreptul la plata penalității.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o ca fiind nefondată, motivându-și soluția prin faptul că, la caz obligația de plată a fost executată, iar pretinderea ulterioară a dobânzilor de întârziere și a penalităților nu poate fi satisfăcută, iar debitorul nu este obligat să o plătească, decât în situația în care creditorul la acceptarea executării obligației și-a rezervat expres dreptul de a pretinde încasarea respectivelor dobânzi.

La caz, creditorul SRL „Тарон” a acceptat executarea cu întârziere a obligațiilor de plată, iar somarea despre pretenția de încasare a penalității a fost expediată ÎS „Calea Ferată din Moldova” după executarea de către ultima a obligațiunilor de plată, prin urmare, creditorul nu mai are dreptul să prezinte debitorului oarecare creanțe. Or, atât la momentul somării, cât și la momentul depunerii acțiunii, raportul obligațional rezultat din contractul de vânzare-cumpărare nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011 era încetat, iar prin efectul art. 642 Cod civil, debitorul ÎS „Calea Ferată din Moldova” este eliberat de plata eventualelor dobânzi de întârziere și/sau penalități (vol.II,f.d.111-117).

Judecând apelul declarat de către SRL „Тарон”, instanța de apel l-a admis, a casat hotărârea din 27 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a admis parțial acțiunea.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că prima instanță greșit a concluzionat asupra faptului că creditorul SRL „Тарон” o dată ce a primit executarea definitivă a obligației la 5 august 2014, fără de a-și rezerva dreptul privind plata penalității, acesta nu mai poate solicita achitarea penalității, or, în speță, apelanta SRL „Тарон” și-a rezervat expres acest drept, prin remiterea către ÎS „Calea Ferată din Moldova” a scrisorii nr. 05/09 din 5 septembrie 2014, prin care a solicitat achitarea penalității, cu atât mai mult că dreptul de a solicita achitarea unei penalități pentru neachitarea în termenii

stabiliți a plății pentru marfa livrată, părțile l-au prevăzut expres în pct. 6.1 al contractului nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011.

În atare situație, instanța de apel a constatat că, clauza penală poartă un caracter de sancționare și nu unul de compensare, iar creditorul este în drept să solicite pe lângă executarea obligației și plata penalității, în cazul în care clauza penală a fost stipulată pentru situațiile de executare necorespunzătoare sau cu întârziere a obligației, fapt ce se regăsește în speță, ceea ce denotă că pretenția invocată în cererea de chemare în judecată de către SRL „Тарон” privind încasarea penalității este întemeiată și care a fost admisă parțial, fiind dispusă prin prisma art. 630 Cod civil reducerea clauzei penale cu dispunerea încasării din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Тарон” a penalității în sumă de 50000 dolari SUA.

Întru-un alt context, instanța de apel a conchis că la caz și încasarea dobânzii de întârziere poate avea loc, ceea ce denotă că și cerința SRL „Тарон” invocată în acțiune cu privire la încasarea dobânzii de întârziere este întemeiată, motiv pentru care aceasta a fost admisă integral, cu dispunerea încasării prin prisma art. 619 Cod civil din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Тарон” a dobânzii de întârziere, în sumă de 63656,32 dolari SUA. Or, dobânda de întârziere prevăzută de art. 619 Cod civil, reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine. La rîndul său, folosirea mijloacelor financiare străine are loc în cazurile în care cumpărătorul reține plata pentru bunurile procurate, clientul reține plata pentru lucrările executate și serviciile prestate, locatarul întârzie să achite chiria.

Pe cale de consecință, instanța de apel a concluzionat că concluzia primei instanțe privind respingerea acțiunii ca fiind nefondată este greșită sub aspectele sus-enunțate (vol.II,f.d.181-189).

Instanța de recurs analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția dată de către instanța de apel contravine circumstanțelor cauzei, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea respingerii ca nefondate a acțiunii este justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 512 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art. 513 alin. (1) din același Cod, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

Prevederile art. 514 Cod civil indică expres că obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Totodată, conform art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Iar potrivit art. 602 alin. (1), (2) și (4) din același cod, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă. Dreptul creditorului de a cere despăgubiri în locul prestației se exercită în condițiile suplimentare de la art.609. Creditorul poate cere despăgubiri pentru întârzierea executării obligației doar în condițiile suplimentare privind întârzierea prevăzute la art. 617.

La rândul său, art. 617 alin. (1) – (4) Cod civil prevede expres că dacă nu execută obligația în urma somației primite după scadență din partea creditorului, debitorul se consideră în întârziere ca urmare a somației. Nu este necesară somație în cazul în care: a) este stabilită o dată calendaristică pentru executarea obligației; b) înaintea executării obligației trebuie să aibă loc un eveniment, iar perioada pentru executarea obligației este stabilită astfel încât poate fi calculată calendaristic de la producerea evenimentului; c) părțile au convenit expres că debitorul este în întârziere la expirarea termenului la care trebuia să execute, fără îndeplinirea vreunei formalități; d) obligația, prin natura sa, nu putea fi îndeplinită decât într-un termen determinat, pe care debitorul l-a lăsat să expire fără a executa; e) debitorul obligației cu executare succesivă refuză sau omite în mod repetat să o execute; f) obligația de a nu face nu se execută; g) este evident că somația nu va avea nici un rezultat; h) intrarea în întârziere se justifică din motive întemeiate, luându-se în considerare interesele ambelor părți; i) debitorul a declarat în scris că nu dorește să execute obligația. În cazurile menționate la alin.(2) lit.a) și b), orice înțelegere asupra unui termen care ar afecta grav una din părți este nulă. Debitorul este în întârziere dacă nu execută obligația în termen de 30 de zile de la scadență și de la intrarea unei note de plată sau unei alte invitații de plată similare. Această dispoziție se aplică debitorului consumator numai dacă în nota de plată sau în invitația de plată similară este indicat în mod special efectele menționate.

Iar în conformitate cu art. 626 alin. (3) Cod civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

În interpretarea corectă a normei enunțate, este de înțeles că creditorul care a primit executarea obligației nu mai poate cere plata penalităților și a dobânzilor de întârziere stabilite pentru cazurile de neexecutare a obligației, deoarece acestea întemeindu-se pe una și aceeași cauză, reprezintă de fapt echivalentul executării reale a contractului.

Însă, ca excepție, prevederile citate, acordă totuși creditorului, care a primit executarea obligației, dreptul de a pretinde plata penalităților și a dobânzii de întârziere doar dacă și-a rezervat acest drept la primirea executării.

În sensul dat, prin prisma art. 642 Cod civil, stingerea obligației denotă încetarea raporturilor juridice dintre subiecte, care în urma stingerii obligației pierd drepturile subiective și obligațiunile ce constituie esența raporturilor juridice obligaționale. Astfel, odată cu stingerea ei, obligația încetează de a mai exista și participanții la ea nu mai sînt legați prin acele drepturi și obligațiuni care rezultau anterior din această obligație.

Prin urmare, creditorul nu mai are dreptul să prezinte debitorului oarecare creanțe, bazîndu-se pe această obligație, iar la rîndul său părțile nu mai poartă răspundere conform acesteia și ele nu pot recesiona drepturile și obligațiunile sale în modul stabilit terțelor persoane.

Colegiul judiciar mai subliniază că, raporturile juridice obligaționale, spre deosebire de cele reale, după natura lor nu pot fi nelimitate, iar în cursul realizării lor neapărat survine un asemenea moment în care ele se sting. Un asemenea rezultat survine în virtutea acțiunii dreptului de încetare a faptelor juridice ce constituie temeiurile de stingere a obligațiilor.

Sub acest aspect, coroborînd normele legal materiale la circumstanțele litigiului dedus judecății și avînd în vedere constatările sus-enunțate, instanța de recurs apreciază drept justă concluzia primei instanțe cu privire la irelevanța la caz a calculării de către SRL „Тарон” a oricăror dobânzi de întârziere și/sau penalități, or, ultima a acceptat executarea cu întârziere a obligațiilor de plată la 5 august 2014 și la acceptarea executării obligației, adică la momentul încasării banilor pentru marfa livrată nu și-a rezervat expres dreptul de a solicita încasarea penalității și dobânzii de întârziere pentru pretinsa întârziere a executării obligației de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fapt ce respinge argumentele recurentului SRL „Тарон” formulate în acest sens.

Argumentele recurente SRL „Тарон” preluate de către instanța de apel precum că SRL „Тарон” prin remiterea către ÎS „Calea Ferată din Moldova” la 5 septembrie 2014 a scrisorii nr. 05/09, prin care a solicitat achitarea penalității și-a rezervat expres dreptul de a solicita încasarea penalității și dobânda de întârziere pentru pretinsa întârziere a executării obligației de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”, cu atât mai mult că dreptul de a solicita achitarea unei penalități pentru neachitarea în termenii stabiliți a plății pentru marfa livrată, părțile l-au prevăzut expres în pct. 6.1 al contractului nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011, nu pot fi reținute întru admiterea recursului SRL „Тарон”.

Într-adevăr, prin scrisoarea nr. 05/09 din 5 septembrie 2014, SRL „Тарон” și-a rezervat dreptul de a solicita de la pârâtă încasarea penalității și dobânda de întârziere, însă această circumstanță nu poate constitui drept temei pentru admiterea recursului SRL „Тарон”, casarea actului contestat ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care cerința privind încasarea penalității să fie admisă integral, or, somarea despre întârziere

și pretenția de încasare a penalității a fost expediată către ÎS „Calea Ferată din Moldova” după executarea de către ultima a obligațiilor de plată, în baza contractului sus-indicat.

Așadar, atât la momentul somării, cât și la momentul depunerii acțiunii, raportul obligațional rezultat din contractul nr. 11/118802216 din 11 noiembrie 2011 încheiat între părțile din litigiu era încetat, iar prin efectul art. 642 Cod civil, debitorul – la caz, ÎS „Calea Ferată din Moldova” este eliberată de plata eventualelor dobânzi de întârziere și/sau penalități. Or, în cazul stingerii obligației principale, debitorul nu este obligat să achite nici dobânzile de întârziere și/sau penalitățile stabilite de lege și nici cele prevăzute în contract.

Plus la aceasta, nici unul din acordurile adiționale semnat de părțile în litigiu nu prevede achitarea penalității în mărime de 0,3 % conform Legii Ucrainei cu privire la reglementarea achitărilor în valută străină nr. 165/94-BP din 23 septembrie 1994 modificată prin Legea nr. 5480-VI din 19 iulie 2012, precum solicită reclamanta în pretenția nr. 05/09 din 5 septembrie 2014.

Circumstanțele respective în plus justifică, că acțiunea SRL „Тарон” este neîntemeiată, motiv pentru care corect a fost respinsă de către prima instanță.

În sensul expus, Colegiul judiciar ajunge la concluzia că instanța de apel greșit a admis parțial cererea de chemare în judecată în partea vizată, or, reclamanta SRL „Тарон” nu a negat că obligațiile pecuniare erau executate la momentul înaintării pretențiilor de încasare a penalității și dobânzii de întârziere, iar în lipsa rezervării dreptului din partea reclamantă de a pretinde ulterior încasarea prejudiciului (dobânda de întârziere și/sau penalitatea), debitorul ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu poate fi obligat la plata acestora, motiv pentru care prima instanță corect a respins integral ca fiind nefondată acțiunea SRL „Тарон”.

Tot aici, Colegiul judiciar reține că respingerea pretenției principale privind încasarea penalității dictează necesitatea respingerii și a pretențiilor secundare privind încasarea dobânzii de întârziere și a compensării cheltuielilor de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu, or, pretențiile secundare urmează soarta pretenției principale care a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

În aceste condiții, instanța de recurs concluzionează că, argumentele expuse de către SRL „Тарон” în cererea de recurs nu au un suport probatoriu pertinent și univoc, din care considerente Colegiul judiciar ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.

La rândul său, admiterea recursului depus de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” dictează necesitatea respingerii recursului declarat de către SRL „Тарон”, or, ele sunt indisolubil legate unul de altul.

Cât privesc argumentele ÎS „Calea Ferată din Moldova” precum că la caz prin prisma art. 268 lit. a) Cod civil, care indică expres că se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind încasarea penalității, acțiunea SRL „Тарон” urmează

a fi respinsă ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție, acestea sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse. Or, în speță contractul încheiat între părțile din litigiu este cu elemente de extraneitate, motiv pentru care la caz urmează a fi direct aplicat termenul special reglementat de art. 8 din Convenția nr/1974 din 14 iunie 1974 asupra prescripției extensive în materie de vânzare cumpărare internațională de mărfuri, în vigoare pentru Republica Moldova, începând cu data de 1 martie 1998, care reglementează că termenul de prescripție este de 4 ani. Prin urmare, acțiunea înaintată de către SRL „Тарон” la 10 august 2015 este depusă în interiorul termenului de prescripție.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și f) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Тарон” reprezentată de către avocatul Sergiu Ciorbă.

Se admite recursul declarat de către Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Se casează integral decizia din 19 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 27 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Тарон” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea penalității, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Galina Stratulat

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Dumitru Visternicean